

Nuorten Osasto

LUOPIO

Kirj. Jack London.
Suom. M. N.
(Jatkoa)

Se oli taas yksi päivä kaikkien päivien joukossa ja kaikki päivät olivat samanlaisia.

Ja kuitenkin oli hänen elämässään ollut vaihtelua silloin kun hän muutti johonkin uuteen työhön tai oli satrana. Kuuden vanhana hän oli pikku äiti ja pikku isä Willylle ja toisille nuoremmille. Seitsemän vuotiaana hän meni kutomoon täyttämään puolia. Kahdeksan vuotiaana hän sai työn toisessa tehtaassa. Tämä hänen uusi työnsä oli ihmeellisen helppoa. Hänen tarvitsi vain istua ja ohjata pikku tikulla ohitseen kiittävää kangasta. Tämä kangasvirta tuli koneenkidasta, kulkien kuuman rullan yli ja menen menojaan muualle. Mutta Johnny oli aina samassa paikassa, pois päivänvalon ulottuvilta, kaasallekki loimuten alati hänen päänsä yläpuolella ja hän itse oli osa koneista.

Tässä työssä hän oli hyvin onnellinen huolimatta kosteasta kuumuudesta, sillä hän oli vielä hyvin nuori ja hänellä oli vielä unelmia ja miellikkuvia. Hän uneksi ihmeellisiä unelmia katsellessaan lakkaamatta ohitseen kiittävää höyryävää kangasta. Vaan tämä työnsä ei tarjonut liikuntaa, se ei vaatinut ajattelua ja hän alkoi unelmoida aina vähemmän ja vähemmän ja hänen mielensä muuttui turraksi ja unellaaksi. Kumminkin hän ansaitsi kaksi dollaria viikossa ja tämä summa merkitsi eroa alati kasvavan nälän ja alaravinnon välillä.

Kymmenvuotiaana hän menetti tämän työpaikan. Syytä siihen oli tuhuri. Kun hän parani hän sai syön lasitehtaassa. Palkka oli parempi ja työ vaati taitoa. Työ oli kappaletyötä ja minkä taitavampi hän oli siinä, sitä enemmän hän ansaitsi. Tässä oli vaikutin, jonka alaisena hän kehittyi erinomaiseksi työntekijäksi.

Se oli yksinkertaista työtä, sitoa lasitappeja pienin lapsipulloihin. Vyötyräksellä hän kantoi rihamyyhyttä. Hän puristi pulloa polyvillaan, jotta saattoi työskennellä molemmin käsin. Täten siis istuen kymmenvuotiaana päivän kumartuneena polviensa yli, hänen kapeat hartiansa taipuivat kumaraan ja rintakehänsä painui sisään. Se ei ollut hyvä keuhkole, mutta hän sitoi kolmesataa tusinaa pulloa päivässä.

Työnjohtaja oli ylpeä hänestä ja toi usein vierailta katsomaan häntä. Kymmenen tunnin ajalla kulki kolmesataa tusinaa pulloa hänen käsiensä läpi. Se merkitsi sitä, että hän oli saavuttanut komean täsmällisyyden. Hän ei tehnyt ainoatakaan tarpeetonta liikettä. Jokainen hänen lahojensa käsivarsiansa ja jokainen hänen kuituneiden sormensa hastes ihke oli nopea ja varma. Hän työskenteli ankarassa jännityksessä, josta oli seurauksena että hän tuli hermostuneeksi. Oisin hänen lihaksensa aina nytkähdellivät, eikä hän voinut pälynsinkään laimistaa jännitystä ja levätä. Hän oli alituisessa jännityksessä ja lihaksat alati nytkähdellivät. Hän muuttui myöskin kelmeäksi ja nöhtäyskä paheni entisestään. Sitten otti keuhkokuumeen kouritsa hänen heikot keuhkonsa sisäänpanuunsa rinnassaan ja hän menetti työnsä lasitehtaassa.

Sen jälkeen hän palasi samaan hämppymylyyn, missä hän työskenteli

telä alussa puolain täyttämänä. Mutta häntä odotti ylennys. Hän oli hyvä työntekijä. Seuraavaksi hän työskenteli tärkkikoneessa ja myöhemmin hän pääsi kutomo-osastoon. Sen jälkeen ei ollut muuta kuin lisääntyvää työn tehokkuutta.

Koneet kävivät nyt nopeammin kuin silloin kun hän oli ensi aikoja työssä ja hänen mielensä toimi hitaammin. Hän ei ollenkaan enää unelmoitunut, vaikka hänen mielensä oli varhaisempina vuosinaan ollut täynnä unelmia. Kerran hän oli ollut rakastunutkin. Se oli siihen aikaan kun hän ensin alkoi ohjalla kangasta kuuman rullan yli. Hänen rakastettuunsa oli työnjohtajan tytär. Hän oli Johnnya paljo vanhempi — nuori nainen — ja Johnny oli hänet nähnyt ainoastaan etäältä muutaman kerran. Vaan se ei muuttanut asiaa. Hänen ohitsemansa kiittävään kankaan pintaan hän kuvallistavista tulevaisuudenkuvistaan, joissa hän suoritti työn ihmeitä, keksi ihmeellisiä koneita, pääsi tehtaan isännäksi ja loppujen lopuksi sulki rakastettunsa sylissä ja suuteli häntä hellästi otsalle.

Vaan tuo kaikki oli kaukaisessa menneisyydessä, ennen kuin hän oli tullut liian vanhaksi ja väsyneeksi rakastamaan. Hänen rakastettunsa oli jo kauan sitten mennyt avoliittoon ja Johnnyn mieli oli vaipunut nukuksiin. Kuitenkin oli se ollut ihmeellinen kokemus ja hän muisteli sitä usein kuten muut miehet ja naiset muistelevat aikoja, jolloin he uskoivat haltioihin. Hän ei ollut milloinkaan uskonut haltioihin eikä joulupekkiin. Vaan hän oli uskonut ehdottomasti siihen valoisaan tulvaisuuteen, minkä hänen miellikkuvuutensa oli luonut höyryävän kankaan pintaan.

Hän oli tullut hyvin varhain mieheksi. Kun hän seitsenvuotiaana nosti ensimmäisen työpalkkansa, alkoi hänen miehuusikänsä. Eräänlainen itsenäisyydentunne hiipi hänen olemukseensa ja hänen ja äitinsä välisen suhde muuttui. Palkanansaittajana ja leivänhankkijana omaa työtään tehdä oli hän jotenkin enempi tasa-arvoinen äidin kanssa. Täyden miehuuden hän saavutti täyttäessään yksitoista, jolloin hän meni yötyöhön kuudeksi kuukaudeksi. Yksikään lapsi ei pysy lapsena joka tekee yötyötä.

Hänen elämässään oli ollut joitakin suuria tapauksia. Yksi sellainen oli kun hänen äitinsä osti Californian väskynöitä. Kaksi muuta samanlaista oli jolloin hän keitti munavaahdotupinkia. Tällöin oli äiti kertonut erinomaisesta herkusta — "vaahotasaaresta", mikä hän jolloinkin laittaa ja mikä on vieläkin parempaa kuin munavaahdotupinkä. Vuosikautia oli Johnny odotellut sitä päivää, jolloin hän istuu pöytänsä edessä astiallinen tuota ihmeellistä herkkua, kunnes hän vihdoinkin karkotti ajatuksen siitä saavuttamattomana ihanteena.

Kerran hän löysi neljännesdollarin katukäytävältä. Tämä myöskin oli yksi suuri tapaus hänen elämässään ja samalla traagillinen. Hän tiesi velvollisuutensa samalla hetkellä kun raha välähti hänen silmiinsä — jo ennenkuin hän edes otti sen ylös maasta. Kotona, kuten tavallisesti, ei ollut riittävästi syötävää ja kotin hänen olisi pitänyt viedä tuo raha, kuten hän vei palkkansa joka lauantai-iltana. Oikea menettely tässä oli aivan selvä, vaan hän ei ollut koskaan saanut kuluttaa omaa rahaansa ja hän kärsi kovaa makeisnälkää. Hän aivan himoitsi makeisia, joita hän koko elämänsä aikana oli saanut ainoastaan merkkipäivinä.

Hän ei yrittänytään pettää itseänsä. Hän tiesi sen olevan synti ja aivan laillisesti hän mässäsi viidellätoista sentillä ostetuilla makeisilla. Kymmenen senttiä hän säästi seuraavaan mässäysti varten, vaan kun hän ei ollut tottunut säilyttämään rahaa, hän kadotti sen. Tämä tapahtui siihen aikaan, jolloin hän kärsi kovaa omantunnon tuskia teostansa ja se oli hänen mielestään jumalan rangaistus. Hänellä oli pelottava tunne julman ja vihasen jumalan läheisyydestä. Jumala oli nähnyt ja oli ollut nopea rankaisemaan, vieläpä kieltäen häneitä synnin täyden palkan.

Hän muisteli aina tuota tapausta yhtenä elämänsä suurena rikoksena ja joka kerta sen muistaen, heräsi hänen omantuntonsa soimaten häntä. Se oli hänen elämänsä ainoa ikävä salaisuus. Käsitteensä asioista yleensä sekä olosuhteensa vaikutivat sen, että hän ajatteli tuota tekoansa katuen. Hän oli myöskin tyytymätön siihen tapaan miten hän tuon rahan kulutti. Hän olisi voinut sijoittaa sen paljo paremmin, ja myöskin myöhemmin saadun kokemuksensa perusteella jumalan nopeudesta, hän olisi voittanut hänet kuluttamalla koko rahan yhdellä hurjalla kaappauksella. Mielellään hän kulutti tuon neljännesdollarin tuhannen kertaa uudelleen ja joka kerran paremmalla menestyksellä.

Hänen menneisyydessään oli eräs toinenkin muisto, himmeä ja haluttu, jonka hänen äitinsä julmat jalat olivat hänen sileuunsa iskeneet. Se muisto oli enempi painajaisen kaltainen kuin vädhyn konkreettisen asian muisto — se oli paremmin kuin ihmisen rotumuisto, joka saattaa hänet tuntemaan putoavansa unissaan kuten puissa asuvat esi-isämme ennen muinoin.

Tämä muisto ei palautunut hänen mieleensä päivisin hänen ollessaan täysin valvella. Se tuli aina yöllä vuoteella ollessa juuri kun hänen taintansa oli vaipumaisillaan uneen. Silloin hän aina heräsi säikähtyneenä ja hetkisen, ensimmäisen tuskaisen vahduksen ajan hän tunsi makaavansa poikkipäin vuoteen jalkopäissä. Vuoteessa olivat hänen isänsä ja äitinsä epäseltävät muodot. Hän ei ollut koskaan nähnyt isänsä, josta hänellä oli ainoastaan yksi vaikutelma — hänen julmat ja säälittömät jalkansa.

Elämänsä varhaisemmat muistot säilyivät hänellä mielessä ja myöhempiä muistoja ei ollutkaan. Kalkki päivät olivat yhtäläisiä. Eilispäivä tai viime vuosi olivat sama kuin tuhannen vuotta — tai yksi minuutti. Mitään ei milloinkaan tapahtunut. Ei ollut mitään tapauksia merkitsemään ajan kulkua. Ja aika ei kulkenut. Se seisoj alati palkallaan. Ainoastaan pyörivät koneet liikkuivat, eivätkä nekkään liikkuneet minnekään huolimatta siitä, että ne liikkuivat entistä nopeammin.

Neljätuotavuotiaana hän meni työhön tärkkikoneeseen. Se oli jo jättiläistapaus. Vihdoin tapahtui jotta, jota voisi muistaa enemmän kuin yöllistä unta tai viikon työpalkkaa. Se merkitsi vissin ajankohdan. Se oli olympiakuusi, asia, mistä laskea alkaa. "Kun minä menin tärkkikoneeseen", tai "jälkeen", tai "ennen" kun minä menin tärkkikoneeseen" olivat lauseita usein hänen huullaan.

Kuudentoista syntymäpäivänsä hän vietti menemällä kutomo-osastolle kutomakoneeseen. Tässä oli taasenkin kiitotin, sillä työ oli kappaletyötä. Ja hän edistyi siinä mainiossti, sillä hänessä oleva aines oli tehtaiden koneiden muovallemaa täydelliseksi koneeksi. Kolmen kuukauden kuluttua hän käytti kahta kutomakonetta ja myöhemmin kolmea ja neljää.

Kutomakoneessa olonsa toisen vuoden lopulla hän valmistui useamman jarrin kangasta kuin kukaan kuto-

ja ja kaksi kertaa niin paljon kuin muutamat vähemmän taitavat. Ja kotona alkoi elämä tuntua vähemmän puutteelliselta, sikäli kuin hän saavutti ansaitsemiskykynsä täyden määrän. Ei kuitenkaan niin, jotta hänen lisääntynyt ansionsa olisi ollut yli tarpeiden. Lapset kasvoivat nopeasti ja söivät enempi ja kävivät koulua ja koulukirjat maksoivat paljon. Ja näytti siltä, että minkä nopeammin hän työskenteli, sitä nopeammin kaikkien tavarain hinnat kohosivat. Vuokrakin kohosi, vaikka talo oli huonontunut ennestään keinosta korjauksien puutteesta.

Johnny oli kasvanut pitemmäksi, vaan lisääntyneen mittansa tähden hän näytti lahemmalta. Hän oli myöskin hermostunut. Hermostuneisuuden lisääntyessä hän muuttui oikeellisemmäksi ja kärttyisemmäksi. Lapset olivat monen katkeran kokemuksen jälkeen oppineet varomaan häntä. Xiti kunnioitti häntä ansaitsemiskykynsä vuoksi, vaan hänen kunnioitukseensa sekoittui jollakita tavalla pelkoa.

Elämässä ei ollut mitään holsuuta hänelle. Päivien kulkua hän ei nähnyt ja yöt hän nukkui tajuttomana lihaksensa nytkähdellen. Muut ajat hän teki työtä ja hänen itsetajuntansa oli koneen itsetajuntaa. Kaiten tämän ulkopuolella hänen mielensä oli aivan tyhjä. Ihanteita ei hänellä ollut ja vain yksi harhaluulo, nimittäin että hän sai juoda erinomaista kahvia. Hän oli työjuhta. Hänellä ei ollut minkäänlaista henkistä elämää. Ja kuitenkin hänen mielensä salaisissa syvyyksissä, hänen tietämättä, purnittiin ja seloettiin jokainen hänen työtuhtinsa, jokainen käsiensä liike, jokainen lihasensa nytkähdys ja tehtiin valmistuksia tulevalta toimintasuunnalta varten, mikä tulisi kummastuttamaan häntä itseään sekä koko hänen pientä maailmaansa.

Eriäänä iltana kevätkesällä Johnny tuli kotiin työstä tuntien itensä tavattoman väsyneeksi. Ilmassa tuntui kiitkeän odottava tunne kun hän istuutui lillaspöytänsä, vaan hän ei huomannut sitä. Jurena ja äänettömänä hän istui koko aterian ajan konemaisesti syöden mitä hänen edessään oli. Lapset huudahtelivat "um" ja "ah" ja maiskuttelivat huulillaan, vaan Johnny oli kuin kuollut kaikelle tuolle.

— Tiedätkö sinä mitä sinä nyt syöt? kysyi äiti vihdoinkin toivottomana. Johnny katsoi hajamielisesti ruokansa sekä äitinsä.

— Se on nyt "vaahotasaarta", jollati äiti voittokkaasti.

— Oh, sanoi Johnny.

— "Vaahotasaarta"! huudahtivat lapset kuorossa.

— Oh, sanoi Johnny taas. Ja parin, kolmen suullisen jälkeen häisi: minä luulen, ettei minulla ole nälkä tänä iltana.

Hän laski pois lusikkansa, sirahti tuolinsa ulommaksi ja nousi uupuneeisti pöydästä.

— Ja minä taidan mennä vuoteelle.

Hänen jalkansa raahestivat entistä raskaammin kulkiessaan lattian yli. Raskaautuminen tuntui jättiläisen tehtävältä ja äärettömältä turhuudelta ja hän itki heikosti kun hän kömpi vuoteelle kenkä vielä toisessa jalassaan. Hän tunsi päänsä sisällä jonkun kohoavan ja paisuvan mikä teki hänen aivonsa raskaiksi ja sekaviksi. Hänen laihat sormensa tuntuivat ylitä suurilta kuin hänen ranteensa ja niiden päissä oli samanlainen tunne kuin hänen aivoissaankin. Pään takaratilvoa pakotti aivan sietämättömästi ja kaikkia jäseniä särki. Häntä pakotti joka paikasta. Ja hänen päässään alkoi miljoona kutomakonetta kirkua, takoa, räiskyä ja utvoa. Kaikki paikat olivat täynnä lentäviä puolia. Niitä syöksyi sisään ja sekavasti tähtienkin välitse. Itso hän käytti tuhatta kutomakonetta ja

(Jatkoa kolmannella sivulla)